

KSIĄŻKI EKONOMICZNO-ROLNICZE

BADOUIN R.: *Agriculture et équilibre économique* (Rolnictwo i równowaga ekonomiczna). Paris 1963 Société Édit. d'Ensegn. Supérieur, s. 271. *Observation Économique*. Collection publiée sous la direction de A. Piatier. XV. École pratique des Hautes Études.

W serii „Badania Ekonomiczne” ukazał się tom XVI zawierający teoretyczne i praktyczne rozważania zagadnień rolnictwa na tle równowagi ekonomicznej z dwu punktów widzenia: autonomicznych zmian w samym rolnictwie oraz wpływu ogólnych wahań koniunkturalnych na rolnictwo. Z pierwszego punktu widzenia autor rozważa wpływy zewnętrznych zakłóceń równowagi gospodarczej na rolnictwo, cyklicznych wahań w rolnictwie i braku równowagi strukturalnej rynku rolnego. Z drugiego punktu widzenia analizuje on zagadnienia koniunktury rolnej w gospodarce narodowej o charakterze rolniczym i wpływu wahań cyklicznych oraz inflacyjnych na rolnictwo.

BIDOWA I.: *Gospodarka spółdzielni produkcyjnych w powiecie Kościan*. Warszawa 1963 PWRiL, s. 173.

Ukazała się drukiem praca doktorska na temat mechanizmu gospodarczego i społecznego dwu typów spółdzielni produkcyjnych. Streszczenie tej pracy zamieszczone było w n-rze 6 z 1961 r. (str. 149).

BLOHM G.: *Die Neuorientierung der Landwirtschaft. Ihre betriebswirtschaftliche Anpassung an die veränderten ökonomischen Voraussetzungen*. (Nowa orientacja w rolnictwie. Jego organizacyjne dostosowanie się do zmienionych warunków ekonomicznych). Stuttgart 1962 E. Ulmer, s. 133.

Głęboki przełom, jaki zachodzi od kilku lat w rolnictwie zachodnio-niemieckim, skłonił autora do przeanalizowania niektórych, tradycyjnych do niedawna, podstaw organizacji przedsiębiorstw rolnych, które pod wpływem zachodzących zmian nie zdołały się utrzymać, a nawet obróciły się w swoją przeciwstawność (bodźce stały się antybodźcami). Decydujący wpływ wywarły przy tym zmienione założenia ekonomiczne i organizacyjne przedsiębiorstw rolnych i to — zdaniem autora — w nieporównanie większej mierze niż warunki rynku i zbytu produktów rolnych. Po dokonaniu analizy teorii procesów produkcji rolnej, autor przechodzi do zagadnień praktycznych: racjonalnego gospodarowania oraz uzyskiwania względnej rentowności poszczególnych dziedzin produkcji rolnej (uprawy zbóż, oleistych, ziemniaków, buraków cukrowych i nasion, zmechanizowanej uprawy warzyw, pasz i opartej na nich produkcji hodowlanej mlecznej i mięsnej) — co jest głównym przedmiotem publikacji.

Po dokonaniu tej praktycznej przymiarki autor przedstawia tendencje rozwojowe zachodnio-niemieckiego rolnictwa, a m. in. porusza też odwieczny problem wielkości gospodarstw rolnych.

Tekst zawiera bogaty materiał liczbowy i graficzny.

BLOHM G., JUNGEHÜLSING H., RIEBE K.: *Die Anpassung der Organisation landwirtschaftlicher Betriebe an die Entwicklung der Arbeitskosten*. (Dostosowanie organizacji gospodarstw rolnych do zmian w kosztach robocizny). Dortmund 1961 Verl. Borgmann, s. 43 Arbeitsgemeinschaft für Rationalisierung des Landes Nordrhein-Westfalen — 45.

Pod auspicjami Stowarzyszenia Racjonalizacji Pracy w Nordrhein (Westfalia) wydano trzy przyczynki, dotyczące dostosowywania organizacji gospodarstw rolnych

do rozwoju kosztów pracy w rolnictwie, przedyskutowane na posiedzeniu Wydziału Rolnictwa oraz Wyżywienia i wydane wraz z podsumowaniem dyskusji w zeszycie nr 45. Podstawową część — której tytuł nadano publikacji — stanowi wykład prof. G. Blohma. Ponadto zamieszczono dwa przyczynki współpracowników kierowanego przezeń Instytutu w sprawie: pierwszy — wzorcowej organizacji przy zagospodarowaniu 15 hektarowego gospodarstwa nastawionego wyłącznie na produkcję zielonek, uproszczonej gospodarki paszowej oraz 15 hektarowego całkowicie zmotoryzowanego gospodarstwa o jednoosobowej obsadzie. Drugi z kolei przyczynek zawiera podstawowe zasady planowania zabudowy gospodarstwa rolnego z punktu widzenia kosztów robocizny.

Ze względu na swą treść publikacja koresponduje z omówioną wyżej pracą G. Blohma.

CHILCZUK M.: Sieć ośrodków wsi społeczno-gospodarczej w Polsce. Warszawa 1963 PWRiL, s. 155 + mapy. Instytut Geografii PAN, Prace Geograficzne nr 45.

Rozprawa habilitacyjna wykonana w Instytucie Geografii PAN. Po wprowadzeniu w zagadnienia osadnictwa, jego genezę i klasyfikację oraz kształtowanie się różnych ośrodków wsi społeczno-gospodarczej na wsi — autor mówi o ich hierarchii, regionalnej i lokalnej charakterystyce oraz różnych grupach tych urządzeń wsi społeczno-gospodarczej, a m. in. wybranych gałęziach przemysłu przetwórczego, placówkach zaopatrzenia i zbytu, technicznej i zootechnicznej obsłudze rolnictwa, usługach o profilu społeczno-kulturalnym, środkach i funkcjach komunikacyjnych oraz administracyjnych. W zakończeniu autor postuluje i wytycza dalsze kierunki badań, podaje bogatą literaturę przedmiotu oraz zestaw map.

CHUMNEY W. T., VERMEER J.: Costs of crops production by size of farm. (Koszty produkcji roślinnej w zależności od rozmiaru gospodarstw). Washington 1962 United States Depart. of Agriculture, s. 74. Agricultural Economic Report No 14.

Obliczeń kosztów dokonano dla centralnego rejonu bawełniano-tytoniowego (stan Północna Karolina) uwzględniając: ogólne warunki przyrodniczo-rolnicze i specyficzne danych gospodarstw, uprawę różnych roślin (oprócz bawełny i tytoniu także zbóż, oleistych, pastewnych, warzyw i in.) oraz poszczególne składniki kosztów jak: robocizna, siła mechaniczna, zużywane surowce i materiały itp. Większą część pracy stanowią dane liczbowe, zawarte w treści i w załączniku.

GUBIN E. P.: Puti formirowanija agrarno-promyslennych objedinenij. (Drogi formowania zjednoczeń rolniczo-przemysłowych). Moskwa 1963 Ekonomizdat, s. 77.

Bruszcza jest nastawiona na analizę zagadnień związanych z powstawaniem i tworzeniem zjednoczeń rolniczo-przemysłowych w ustroju socjalistycznym i to pod kątem widzenia wykrywania istniejących rezerw produkcyjnych w rolnictwie oraz obniżania kosztów produkcji. Na podstawie doświadczeń uzyskiwanych z przodujących kolchozów i sowchozów autor rozważa formy organicznego powiązania rolnictwa z przemysłem przetwórczo-rolnym: cukrownictwem, gorzelnictwem, lnianstwem, wytwórniami konserw owocowych i warzywnych itd. Rzecz przeznaczona dla kierowniczego personelu w rolnictwie i przemyśle rolnym oraz pracowników instytucji naukowo-badawczych.

GAŁĘSKI B.: Chłopi i zawód rolnika. Studia z socjologii wsi. Warszawa 1963 PWN, s. 163.

Badania zostały oparte na materiałach ankietowych Pracowni Socjologii Wsi Instytutu Ekonomiki Rolnej oraz Ośrodka Badania Opinii Publicznej przy Polskim Radio. Celem badań było scharakteryzowanie głównych sił społecznych na wsi (na podstawie faktów ekonomicznych) oraz świadomości społecznej rolników (na podstawie ich opinii o problemach społeczno-gospodarczych), a także określenie kierunku zmian społecznych wsi, przy czym autor próbuje ustalić ogólne determinanty tych zmian oraz ich prawidłowości. Rezultaty badań przedstawił autor w czterech podstawowych częściach publikacji: 1. struktura społeczna i układ sił społecznych wsi polskiej, 2. zawód jako kategoria socjologiczna oraz formowanie się zawodu rolnika, 3. aktywność zawodowa rolników oraz ich opinie o perspektywach zmian społecznych wsi, 4. ogólne prawidłowości zmian społecznych na wsi i problematyka so-

cjologiczna współczesnej wsi polskiej. W zakończeniu podano ważniejsze pozycje z zakresu socjologii wsi polskiej z lat 1956—1962, w układzie tematycznym.

Information sur la réforme agraire, la colonisation et les cooperatives agricoles. (Informacja o reformie rolnej, kolonizacji oraz spółdzielniach rolniczych). Rome 1963 Organ. des Nations Unies pour Alimen. et Agriculture, s. 38.

Na XI sesji FAO w 1961 r. postanowiono powołać specjalną placówkę, która by dostarczała informacji na temat reform rolnych i zagadnień zbliżonych. Została ona zorganizowana w 1962 r. jako Wydział Badań i Informacji Rolniczych w ramach Działu Instytucji i Służby Rolnej. Sprawozdanie tego Wydziału zawiera artykuły na temat reformy rolnej, komasacji, spożycia oraz dostarcza wiadomości dotyczące planów i zamierzeń niektórych państw (np. Peru, Cypru, Libii i in.) w zakresie reform i spółdzielczości rolnej, wnioski, uchwały, zalecenia i przepisy w tym zakresie; podano również w zakończeniu wykaz publikacji.

Istorijsa sowietskowo krestjanstwa i kolchoznowo stroitelstwa w SSSR. (Historia radzieckiego chłopstwa i budownictwa kolchozowego w ZSRR). Moskwa 1963 Izd. Akad. Nauk SSSR, s. 449.

Na treść publikacji składają się materiały Sesji naukowej zorganizowanej przez Sekcję Historii Radzieckiego Chłopstwa Instytutu Historii Akademii Nauk ZSRR (Moskwa 18—21. IV. 1961 r.), w związku z uznaniem za szczególnie ważny temat historii agrarnej radzieckiego społeczeństwa, w problematyce socjalistycznego i komunistycznego budownictwa w ZSRR. Zawarte w publikacji prace naukowe, doniesienia wstępne, referaty przeglądowe i wystąpienia w dyskusji koncentrują się wokół następujących trzech zagadnień: społeczno-ekonomicznych stosunków radzieckiej wsi kolchozowej, socjalistycznego przekształcania rolnictwa w ZSRR oraz nowego etapu w rozwoju ustroju kolchozowego od 1953 r. W tym samym układzie zgrupowano też wypowiedzi dyskusyjne oraz podsumowanie jej, całość zaś materiału kończy uchwalona przez uczestników Sesji rezolucja.

KLATZMANN J.: Les enseignement de l'experience israelienne (Wnioski wynikające z eksperymentu izraelskiego). Paris 1963 Presses Univ. de France, s. 299. „Tiers-Monde”. Problemes des pays sous-developpés.

W serii „Problemy krajów słabo rozwiniętych” ukazała się publikacja, w której autor postawił jako podstawowe zagadnienie zastosowanie w innych krajach dążących do reform w rolnictwie eksperymentu dokonującego się w Izraelu. Rolnictwo Izraela rozpatrywane jest na tle ogólnej sytuacji ekonomicznej kraju oraz z uwzględnieniem jego specyfiki zarówno jeśli idzie o ludność, jak w odniesieniu do warunków przyrodniczych. Dla scharakteryzowania zasad i form spółdzielczości rolniczej w Izraelu opisany został — jako przykładowy — 500 hektarowy kibutz „Maagan Mikhael”, leżący na wybrzeżu na południe od Haify. Na podstawie kilku przykładów zanalizowano różne typy moszawów. Jako oddzielne zagadnienia potraktowano: problem wody i zagospodarowanie nowych terenów oraz rolnictwo ludności arabskiej w Izraelu.

Autor omówił również niektóre bardziej szczegółowe problemy (jak np. politykę rolną, płace w kibucach i moszawach, niedostateczność inwestycji itp.) występujące w rolnictwie Izraela. W załącznikach podano materiały statystyczne dotyczące stosunków demograficznych, ekonomicznych i rolniczych.

KROHN H. B., SCHMITT G.: Agrarpolitik für Europa. (Europejska polityka agrarna). Hannover 1962 A. Strothe Verl., s. 164. Agrarwirtschaft, Sonderheft 15.

Praca, poprzedzona wstępem wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, traktuje o rolnictwie w krajach EWG oraz o wspólnej ich polityce rolnej, a w szczególności: pozycji rolnictwa w gospodarce tych krajów, jego produkcji, wydajności oraz strukturze agrarnej; konsumpcji artykułów spożywczych i zaopatrzeniu w artykuły produkcji rolnej oraz organizacji rolnictwa w 9 krajach Wspólnoty; dotychczasowej i wspólnej polityce rolnej, zmierzającej do poprawienia struktury rolnictwa, polityki w zakresie cen i organizacji rynku rolnego; wspólnej polityce handlowej w odniesieniu do produktów rolnych i stosunków między członkami EWG oraz innych krajów. W tekście oraz w załącznikach podano bardzo bogaty materiał statystyczny i graficzny.

Mała encyklopedia rolnicza. Warszawa 1963 PWRiL, s. 1001, ilustr.

Nakładem PWRiL'u ukazała się encyklopedia, opracowana przez zespół ok. 70 autorów, redaktorów działów i komitet redakcyjny. Zawiera ona 5500 haseł dotyczących: przyrodniczych podstaw rolnictwa, uprawy roli i roślin, gleboznawstwa, nawożenia, łąkarstwa, ogrodnictwa, sadownictwa, kwiaciarstwa, ochrony roślin, chemii rolnej, hodowli i żywienia zwierząt, paszoznawstwa, weterynarii, rybactwa, łowiectwa, leśnictwa, pszczelarstwa, mechanizacji i elektryfikacji rolnictwa, budownictwa, ekonomiki rolnej, biologii i mikrobiologii, fizjologii zwierząt i roślin, botaniki, zoologii, genetyki i biochemii. Ponadto zamieszczono w niej wiadomości na temat organizacji politycznych, społecznych i młodzieżowych, ustroju PRL, szkół i instytutów rolniczych oraz czasopism rolniczych i młodzieżowych. Encyklopedia w swym założeniu przeznaczona jest dla kształcącej się młodzieży, członków kółek rolniczych i spółdzielni produkcyjnych, pracowników PGR, służby rolnej itd., stąd popularny charakter encyklopedii, nie wolnej niestety od błędów w formułowaniu haseł, a niekiedy chyba zbyt popularnej w ich doborze. Czytelnicy odczuwają ciągły brak aktualnej encyklopedii rolnej, bowiem poprzednie — pięciotomowa Encyklopedia Rolnictwa i Wiadomości z Niem Związanych, Warszawa 1873—1879, wyd. Gebethnera i Wollfa oraz jedenastotomowa Encyklopedia Rolnicza, Warszawa 1890—1902, wyd. przez Muzeum Przemysłu i Rolnictwa — nie są ani ogólnie dostępne ani aktualne. Luki tej, ze względu na swój popularny poziom, nie wypełnia „Mała encyklopedia rolnicza”, mimo iż mają ją uzupełniać już wydana w 1963 r. „Encyklopedia Ochrony Roślin” oraz zapowiadane na rok bieżący „Encyklopedia Zootechniczna” i „Encyklopedyczny słownik ekonomiki rolnictwa”.

MERTIN J.: Das Dorfenentwicklungsprogramm als Methode des Wirtschaftsausbau für das ländliche Indien. (Program rozwoju wsi jako metoda postępu gospodarczego rolnictwa Indii). Stuttgart 1962 G. Fischer, s. X, 151.

Praca doktorska, wydana jako tom 4 serii „Badań Naukowych z Zakresu Historii Społecznej i Gospodarczej” na podstawie literatury przedmiotu oraz autopsji, wyniesionej przez autora w wyniku półtorarocznego pobytu w Indiach. Zajmuje się m. in. następującymi zagadnieniami: problematyką słabo rozwiniętej gospodarki rolnej, gospodarczymi i społecznymi zagadnieniami rolniczymi Indii, poprzednimi wysiłkami podejmowanymi dla rozbudowy rolnictwa, programem rozwoju rolnictwa, jego organizacją i treścią oraz wkładem programu rozwoju rolnictwa do gospodarczego postępu Indii.

MOGILNICKI E.: Ekonomika obrotu paszami treściwymi w latach 1945—1962. Warszawa 1963 PWRiL, s. 252.

Wprawdzie publikacja dotyczy ekonomiki obrotu paszami treściwymi w latach 1945—1962, jednak prawie połowa jej treści dotyczy ogólnych zagadnień bazy paszowej, w tym analizy bilansów, sporządzanych przez Komisję Planowania, Instytut Ekonomiki Rolnej i in. oraz oceny naszej bazy paszowej w świetle możliwości produkcyjnych rolnictwa, w tym użytków zielonych, struktury zasiewów i konserwacji pasz. Osobny rozdział poświęcono produkcji pasz treściwych oraz mieszanek z n.ch, a w.ęc: mączek, drożdży pastewnych, makuchów i śrut, pasz zbożowych, związków azotowych, niebiałkowych, antybiotyków i w.tam.n. Właściwa część dotycząca ekonomiki obrotu paszami treściwymi zawiera charakterystykę i analizę obrotu paszami za lata 1944—1949, 1950—1957 i 1958—1962 oraz kształtowania się cen.

W aneksie podano m. in. bilanse pasz oraz plony, produkcję i import pasz przemysłowych, ceny oraz ich relacje.

MORUZZI L.: Profili della vendita di prodotti agricoli con prezzo a riferimento e contratti di integrazione verticale. (Przykłady sprzedaży produktów rolnych na zasadach cen ustalonych oraz kontraktów stosowanych przy tzw. „integracji pionowej”). Milano 1962 A. Giuffrè, s. 80. Istituto di Diritto Agrario Internazionale e Comparato.

Publikacja opracowana w Instytucie Międzynarodowego i Porównawczego Prawa Rolniczego we Florencji zawiera rozważania na temat ekonomicznych i praktycznych różnic zachodzących między dwoma systemami cen, płaconych za produkty rolne: jednego — gdy rolnik ma zapewniony udział w cenie sprzedażnej artykułów wytworzonych z surowców rolnych i drugiego — gdy następuje „pionowa integracja”, jak to pokrótce zostało określone. W pierwszym przypadku rolnik partycypuje

w zyskach przemysłu przetwórczo-rolnego, tak jak gdyby np. był członkiem spółdzielni; w drugim natomiast — mimo wszystko — zysk należy do przemysłu, któremu udaje się, przy pomocy odpowiednich klauzul, ograniczyć samodzielność rolnika do zakresu produkcji artykułów rolnych, której wielkość jest ponadto przez przemysł regulowana. Blższe informacje na temat integracji w rolnictwie można m. in. znaleźć w numerze specjalnym dwumiesięcznika *Revue „Paysans”*, poświęconym temu zagadnieniu, pt. *L'integration en agriculture*. (No 31 — 1961 r., Paris, s. 108) oraz w artykule A. Romanowa pt. *Integracja pionowa w rolnictwie Stanów Zjednoczonych*, we „*Wsi Współczesnej*” nr 8, z 1963 r.

PERCZYŃSKI M., CHARSEWSKI W.: Problemy regulowania rozwoju gospodarki chłopskiej. Warszawa 1963 PWRiL, s. 200.

Gdyby wydawnictwa polskie ukazywały się tak jak publikacje ONZ, które docierają do czytelników z danymi z przed pół roku, a nawet z przed kwartału — nie melibyśmy książek, które pozornie dotyczą spraw aktualnych, w istocie zaś należących już do historii z przed kilku lat. Tak właśnie ma się rzecz z wymienioną w tytule publikacją, która omawia bodźce i hamulce rozwoju gospodarki chłopskiej w latach 1950—1955, zmiany polityczno-ekonomicznych warunków produkcji, stworzonych dla gospodarstw chłopskich w okresie nowej polityki rolnej, a w szczególności rozwój trendu hodowlanego trzody chlewnej i hodowli bydła w latach 1955—1961 oraz kierunki ewolucji form i metod ekonomicznego oddziaływania państwa na rozwój gospodarki chłopskiej, jako decydującego — obok innych dwu tkwiących w samym rolnictwie — czynniki warunków rozwoju produkcji rolnej: zmian w strukturze sił wytwórczych oraz sprzeczności tkwiących w sposobie produkcji rolnej.

W pracy bowiem wyakcentowano jeden spośród wielu dyskutowanych przed laty elementów polityki gospodarczej państwa, związanych z naszą strukturą rolnictwa, mianowicie system nakładczy, który — w świetle dalszych doświadczeń i dyskusji z lat 1962—1963 — nie może być uznany za podstawową i docelową formę przebudowy ustroju rolnego. Nawiasem mówiąc w tym czasie załamał się również pod wpływem neurodzaju trend hodowlany trzody chlewnej.

Puti sozdanija izobilija sielskochoziajstwiennych produktow w SSSR. (Drogi tworzenia obfitości produktów rolnych). Moskwa 1963 Izd. Ekonom. Litier., s. 320.

Praca zbiorowa wykonana przez pracowników sekcji zagadnień ekonomicznych rolnictwa NIEI Gosplana ZSRR. (Naukowo-Badawczy Instytut Ekonomiczny przy Komisji Planowania). Dotyczy ona środków przedsięwziętych przez KPZR po XXII Zjeździe, zmierzających do perspektywicznego rozwoju rolnictwa, a przede wszystkim do wielokrotnego wzrostu produkcji rolnej w najbliższych latach. Publikacja ma zmobilizować fachowców-rolników, ekonomistów i pracowników na kierowniczych stanowiskach oraz pracowników partyjnym, jakie środki mają być przedsięwzięte dla rozwoju i doskonalenia materialno-technicznego wyposażenia rolnictwa oraz, że nasiennictwo jest podstawą obfitości produkcji rolnej, a podniesienie hodowli — najpilniejszym zadaniem i że wydajność pracy oraz obniżenie kosztów własnych produkcji jest podstawowym warunkiem wzrostu dobrobytu ludności rolniczej.

Report of the Agricultural Research Council for the Year 1961—1962. (Raport Rady Badań Rolniczych za lata 1961—1962). London 1963 Her Majesty's Stationery Office, s. 92.

Raport opracowany przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Sekretarza Komitetu wymienionej w tytule Rady, zawiera rozliczenie wobec parlamentu ze środków przyznanych na rolnicze badania naukowe, a użytych na sfinansowanie działalności w zakresie zarządzania i kontroli badań oraz ich rozwoju, studiów wyższych, badań: chemicznych, weterynaryjnych, w zakresie żywienia, budownictwa wiejskiego, fizjologii zwierząt, inżynierii rolnej, terenów zielonych, uprawy roślin, ogrodnictwa i agronomii eksperymentalnej. W 7 załącznikach podano bliższe szczegóły (głównie personalne i organizacyjne) w odniesieniu do omówionych w tekście zagadnień. Całość może służyć jako wzorzec zwięzłego a jednocześnie wyczerpującego przedstawienia bogatej problematyki.

Les problemes des petites exploitations en Europe. (Problem małych gospodarstw rolnych w Europie). Rome 1963 FAO, s. 86. Etudes de la Commission europeenne d'agriculture — 2.

Na XII Sesji Europejskiej Komisji Rolniczej FAO w 1961 r. została utworzona grupa robocza dla zebrania i przestudiowania materiałów, przygotowanych przez organizacje międzynarodowe na temat technicznych, ekonomicznych i socjalnych problemów małych gospodarstw rolnych. Materiały te zostały przedstawione jako wynik prac wyżej wymienionej grupy roboczej w wydanej przez FAO publikacji, zawierającej w części I — definicję, zastosowane mierniki i charakterystykę „problemu małych gospodarstw”, stronę ekonomiczną i socjalną tego problemu oraz środki ekonomiczne, organizacyjne i administracyjne, stosowane wzgl. niezbędne do zastosowania dla utrzymania i rozwoju tych gospodarstw (w tym m. in. rolę spółdzielczości, polityki cen, kredytu itd.). W części II podano dwa aneksy, jeden z nich zawiera tekst rezolucji powołującej grupę roboczą, drugi — poszczególne dokumenty, wydane przez ONZ, OECE, OIT, CEE, CEA, FIPA oraz Europejskie Towarzystwo Socjologii Wsi, które dotyczyły względnie poruszały problem małych gospodarstw i posłużyły za podstawę do przeprowadzonych badań.

ROZIER J.: Les cooperatives agricoles. (Spółdzielnie rolnicze). Paris 1963 Lib. Technique, s. 902.

Przedmiotem publikacji jest ustawodawstwo spółdzielczości rolniczej we Francji, a szczególnie omówienie i skomentowanie nowego statutu z 1961 r., który zastąpił wydany poprzednio i kilkakrotnie zmieniany oraz uzupełniany statut spółdzielni z 1945 r. Po scharakteryzowaniu spółdzielczości rolniczej z punktu widzenia historycznego i doktrynalnego przeanalizowano zagadnienia: finansowe, administracyjne i socjalne oraz sprawy likwidacji wzgl. podziału spółdzielni, kontroli finansowej, kredytu, uni, federacji, syndykatów i stowarzyszeń rolniczych, różnych gałęzi spółdzielczości (mleczarskie, winiarskie, leśne itd.), ustaw fiskalnych, wreszcie sytuacji spółdzielczości wobec Wspólnego Rynku. W aneksie zawarto teksty poszczególnych dekretów i formularze dotyczące: zakładania spółdzielni, rachunkowości, bilansów itd.

Sbornik zakonodatelnyh aktov po ochranie truda w kolchozach. (Zbiór aktów prawnych z zakresu ochrony pracy w kolchozach). Moskwa 1963 Gos. Izd. Jurid. Litier., s. 191.

Publikacja zawiera zbiór przepisów prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach rolnych (ohp), szerzej potraktowanych niż to zazwyczaj bywa u nas, gdyż obejmujących również przepisy sanitarne. Rzecz przeznaczona dla pracowników kolchozów oraz organów sprawujących nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy w kolchozach.

SOLARZ J.: Gospodarstwa przyzagrodowe w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych województwa szczecińskiego. Szczecin 1963 PWRiL, s. 116. Szczecińskie Tow. Naukowe. Wydz. Nauk Przyrodniczo-Rolniczych. t. XIX, z. 1.

Autor oparł swą pracę na ankietach, zebranych w 20 spółdzielniach produkcyjnych z 291 gospodarstw przyzagrodowych oraz na sprawozdaniach ze stanu organizacyjno-gospodarczego tych spółdzielni za 1960 r. Dla całości ujęcia sprawy scharakteryzowano zagadnienia związane z gospodarstwami przyzagrodowymi w Związku Radzieckim, krajach demokracji ludowej i w Polsce, a także podano bliższe informacje o badanych spółdzielniach. W dalszych rozważaniach autor zanalizował poszczególne czynniki gospodarstw przyzagrodowych (działka przyzagrodowa, inwentarz żywy itd.) oraz ich wpływ na działalność gospodarczą spółdzielców. Kończą pracę wnioski o roli i perspektywach gospodarstw przyzagrodowych w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych na terenie woj. szczecińskiego. Publikacja zawiera również literaturę przedmiotu, załączniki dotyczące badanych spółdzielni i gospodarstw przyzagrodowych, bilansu pracy i produkcji gospodarstw oraz dochodów rodzin spółdzielczych.

STRUŻEK B.: Współczesne rolnictwo w świecie i jego problemy. Warszawa 1963 LSW, s. 112.

Autor podjął aktualny temat walki z głodem, absorbujący od kilku lat ONZ i FAO. Charakteryzuje on stan rolnictwa w świecie i jego zadania w związku

z przewidywanym wzrostem ludności i zwiększającą się konsumpcją. Syntetycznie ujęte opracowanie dotyczy rolnictwa krajów kapitalistycznych ekonomicznie nierozwiniętych oraz ekonomicznie rozwiniętych, jako też głównych problemów rolnictwa w krajach socjalistycznych. Dla ułatwienia posługiwania się publikacją i unacznienia konieczności nieodzownych przemian technicznych, które zapewniły by wzrost produkcji rolnej przy nie mienionym obszarze użytków rolnych — dołączono do niej wykresy i kartogramy.

Szkoły pierodowowo opyta w sielskom choziajstwie. (Ośrodki przodujących doświadczeń w rolnictwie). Moskwa 1963 Izd. Min. S.elsk. Choziajstwa RSFSR, s. 96.

Wydana pod auspicjami Ministerstwa Rolnictwa RFSSR na podstawie materiałów, posadanych przez Wydział instytucji naukowych resortu, praca zbiorowa dotyczy przekazywania praktyce rolniczej osiągnięć naukowych w zakresie: uprawy kukurydzy (bez nakładu pracy ręcznej), nowej technologii uprawy buraków i nowych metod uprawy zbóż oraz ziemniaków, hodowli krów, młodzieży, trzody itd.

VALENTIN L.: L'action administrative dans la vie rurale. (Zbiór postanowień w zakresie rolnictwa). Paris 1961 Ed. Berger-Levrault, s. 347.

Autor w Serii Ekonomiki Agrarnej i Prawa Rolnego (Serie Economie Agricole et Droit Rural) zajął się zagadnieniem stosunkowo mało znanym, a mianowicie działalnością aparatu administracyjnego na wsi, jego mechanizmem i podstawowymi czynnościami, które mają ważne znaczenie dla rozwoju wsi i jej życia. Szczególnie uwzględniono formy kolektywnego działania i urzędzenia pomocnicze towarzyszące, do których zaliczono m.in.: środki działalności prawnej, technicznej i finansowej oraz środki komunikacji, elektryfikacji, zaopatrzenie w wodę itd. Osobne miejsce zajmują środki przedsięwzięte dla polepszenia sytuacji indywidualnych gospodarstw dziedzicznych, oraz środki pomocy udzielanej rolnikowi w jego awansie społecznym, a m.in. działalność syndykatów oraz innych organizacji rolniczych (np. spółdzielczość). W załącznikach podano materiały statystyczne, finansowe, organizacyjne (np. dotyczące organizacji Ministerstwa Rolnictwa itp.).

Ziemleustroitelnoje projektirowanije. (Projektowanie urządzenia w organizacji gospodarstw rolnych). Moskwa 1962 Izd. Sielskochoz. Litier., Żurnałow i Płakatow, s. 464.

Wydanie czwarte (opracowane na nowo i uzupełnione) podręcznika przeznaczonego dla wyższych uczelni i wydziałów organizacji gospodarstw i urzędzeń rolnych, różni się przede wszystkim od poprzednich tym, że stosownie do zmiany programu przedmiotu, wykład został ujęty tematycznie zamiast dotychczasowego ujęcia podmiotowego (wg form gospodarstw rolnych: kołchozy, sowchozy itd.), co spowodowało zbędne powtórzenia. Według zawartej we wstępie definicji — socjalistyczna organizacja rolnictwa i gospodarstw rolnych jest systemem państwowych środków, regulujących stosunki rolne w kraju, racjonalnej organizacji użytkowania ziemi, jako środka produkcji w konkretnych socjalistycznych przedsiębiorstwach rolnych i w całej gospodarce narodowej — w interesie socjalistycznej reprodukcji. Materiał wyliczony został w czterech zasadniczych częściach dotyczących: teoretycznych podstaw projektowania, zewnętrznych i wewnętrznych form organizacji gospodarstw oraz rejonowej ich specyfiki.

Opr. St. K.